

**A HUBN20087 Baskói-rétek
kiemelt jelentőség
természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

**Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából készítette:
Zöld Akció Egyesület
2020**

Szakmai koordinátor

Farkas Tünde

Közreműködő szakértők

Barati Sándor

Hegyessy Gábor

Horváth Soma

Farkas Roland

Huber Attila

A fenntartási terv az Agrárminisztérium költségvetési fejezet "Természetvédelmi kártalanítások elnevezésű fejezeti kezelésű feladatirányzat" keretében elvégzendő természetvédelmi állapotfelmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. NATURA 2000 fenntartási terv	
1.1.Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy él helyek	5
1.4.1. Jelöl él helyek	5
1.4.2. Közösségi jelentőségű fajok.....	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védelmi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb elírások	7
1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)	7
1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv.....	7
1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízgyjt-gazdálkodási terv.....	8
2. Veszélyeztető tényezők.....	9
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	12
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	12
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Él helyek kezelése.....	13
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok.....	14
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok	17
3.2.1.3. Gyep.....	15
3.2.1.4. Erdők	22
3.2.1.5. Szántók, agrár él helyek.....	47
3.2.2. Él hely-rekonstrukció és él hely-fejlesztés.....	50
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések, ...	50
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	51
3.2.5. Melléklet.....	52
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	53
3.3.1. Agrártámogatások	53
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	53
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	53
3.3.2. Pályázatok.....	55
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	55
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	55
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	56
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelőszervekkel	57

I. NATURA 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Baskói-rétek kiemelt jelentőség természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20087
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	585,98 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölt élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölt élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhelyek*)

- 6240* Szubpannon sztyeppék
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 91M0 Pannon cseres tölgyesek

1.4.2. Jelölt fajok

- Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*)
- Nagy tölgyzlepke (*Lycaena dispar*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Vércs hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- Piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- Magyar napszirom (*Iris aphylla ssp. hungarica*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőség természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A NATURA 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a NATURA 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező új helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Baskó	Borsod-Abaúj-Zemplén	523,70	89,37	17,6
Boldogk váralja	Borsod-Abaúj-Zemplén	61,58	10,50	2,8
Összesen:		585,98		100

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Tájvédelmi körzet	172/TK/84	Zempléni Tájvédelmi körzet	62,59 ha	10,7	1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. 147/2007(XII.27) KvVM rendelet
Natura 2000 terület	HUBN10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel	585,98	100	14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Ex lege védett forrás		1 db Sas-kút			1996. évi LIII. törvény
Országos ökológiai hálózat		Országos ökológiai hálózat övezet	A tárgyi NATURA 2000 terület teljes egészében része az Országos Ökológiai Hálózat övezetnek. magterület besorolással. 585,98 ha	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervér 1
Tájképvédelmi övezet			585,98 ha	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervér 1

1.7. Tervezési és egyéb el írások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelent ség természetmeg rzési terület 62,59 ha-os területe a Zempléni Tájvédelmi Körzet része. Ezen kívül a terület a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgyel (HUBN10007), különleges madárvédelmi terület része is. Ezen területeknek még nincs egyedi jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési és elfogadott fenntartási terve.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Baskó	Településfejlesztési koncepció	9/2002. (IV.30.) önkormányzati határozat
Baskó	Településszerkezeti terv	19/2002. (X.07.) önkormányzati határozat
Baskó	Településképi rendelet és Településképi Arculati Kézikönyv	6/2017 (XII.30) önkormányzati rendelet
Boldogk váralja	Helyi építési szabályzat	6/2005. (VIII. 30.) önkormányzati rendelet
Boldogk váralja	Településfejlesztési koncepció	30/2001. (X. 4.) önkormányzati határozat
Boldogk váralja	Településképi rendelet és Településképi Arculati Kézikönyv	13/2017 (XII/15) önkormányzati rendelet

1.7.3. Körzeti erd terv és üzemterv

A tervezési terület a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal illetékességi területén az Erd bényei (Baskó) és a Fonyi (Boldogk váralja) Erdészeti Tervezési körzetbe tartozik¹. Az Erd bényei körzet területén a Hegyaljai és Tállyai Erdészeti Igazgatóság, a Fonyi körzetben a Telkibányai, Hegyközi, Hegyaljai és Tállyai Erdészeti Igazgatóság, valamint egyéb erd gazdálkodók pl. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság (ANPI)

1

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatóság/erdeszet_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd

gazdálkodik. A körzeti erd terv érvényessége a Fonyi Körzet esetén 2015.01.01-2024.12.31 (ügyszám: 50/2014), az Erd bényei Körzet esetén 2012. 01.01 -2021 12.31. (ügyszám: 10801/2010)

Erd tervezési körzet neve	Érintett települések (csak a Natura 2000 fenntartási tervvel érintettek)	Aktuális erd terület (ha)	Következő erd tervezés éve
Erd bényei	Baskó	535,60	2021.
Fonyi	Boldogk váralja	61,58	2024.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

2016-ban a škörzetek helyett létrejöttek a vadgazdálkodási štájegységek [13/2016. (III. 2.) FM rendelet], 2018-ban pedig a škörzeti vadgazdálkodási tervek helyett kihirdették a štájegységi vadgazdálkodási terveket [10/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 11/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 12/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 13/2018. (VII. 3.) AM rendelet; 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet]. Az Éves vadgazdálkodási tervek továbbra is változatlanul maradtak. A 14/2018. (VII.3.) AM rendelet alapján a terület a 2. számú Vadgazdálkodási tájon belül a 206. számú Zemplén-Bodrogközi Vadgazdálkodási tájegységbe tartozik. A 658310 kódszámú vadászterület fedi le, melynek vadászatra jogosultja az ÉSZAKERD Zrt. A terület vadgazdálkodási üzemterve 2037. február 28-ig érvényes.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízgy jt -gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-5 azonosítási számú Tokaj-Hegyalja alegységhez és a 2-7 azonosító számú Hernád-Takta alegységhez tartozik. A területre a 2-5 azonosítási számú Tokaj-Hegyalja alegység és a 2-7 Hernád-Takta alegység Vízgy jt -gazdálkodási terve vonatkozik. Kiadja: Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2016. április.
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztet tényezők

Aktuális veszélyeztet tényezők

Kód	Veszélyeztet tényezők neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölés helyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	10	Vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Nagy t zlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A nem megfelelő időpontokban, illetve helytelen módon/hatókörrel történő kaszálása (különös tekintettel a tenyésztési kórokozókra) káros a fajokra.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	H	25	6240* Szubpannon sztyeppék, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) Az intenzív legeltetés lerontja a gyepszerkezetet a túlzott taposás miatt. A magyar n szirom (<i>Iris aphylla ssp. hungarica</i>) a piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) az Akasztó-domb térségében legelés miatt veszélyeztetett, mert megeszik, kitapossák az állatok. Vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Nagy t zlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Túllegeltetés, valamint a gyepterület szerkezetében és a vegetációjában okozott taposási károk az élőhely átalakításával, degradálásával károsítanak. Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) A túllegeltetés a cserjéseket is érintheti, és ezzel a tápnövények csökkenésén keresztül hat.
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	0,6	6520 Hegyi kaszálórétek Az élőhely jelenleg nem kezelt ezért elindult rajta a becserjésedés.
A11	Mezőgazdasági célú égetés	M	5	Nagy t zlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) Az üde gyepek égetése a fajta és az

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent sége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelöl él helyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				él helyeit is veszélyezteti. Sárga gyapjasszöv (<i>Eriogaster catax</i>) A cserjésed gyepek égetése a faj él helyeit veszélyezteti. Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) az égetés, leégés a faj él helyét nagymértékben rontja, az ott tartózkodó egyedeket elpusztítja.
A05	Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, k falak, nyílt árkok, források, magányos fák) mez gazdasági parcellák összevonása céljából	L	1-2	Sárga gyapjasszöv (<i>Eriogaster catax</i>) A túlzott mérték cserjeirtás a faj szaporodóhelyeit csökkenti, mivel els sorban kökényen fejl dik. Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) A túlzott cserjeirtás a faj él helyeit veszélyezteti.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	10	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) A vágásos üzemmódban történ erd kezelés a faj él helyét adó erd - állományok él helyi értékét nagymértékben ronthatja.
B07	Lábonálló és fekv holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	42	91M0 Pannon cseres-tölgyesek A természetes erd szerkezetet rontja, és a xilofág él lények életesélyeit is hátrányosan befolyásolja.
B20	Növényvéd szerek erdészeti használata	M	10	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az erdészeti rovarirtás a faj pusztulását okozhatja.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelent fajokon kívül)	M	10	Nagy t zlepke (<i>Lycaena dispar</i>), Vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) A gyepek degradációja figyelhet meg ott, ahol inváziós növényfajok - pl. <i>Solidago</i> sp. - , gyomok terjednek. Ez a negatív irányú átalakulás a jelöl fajok csökkenéséhez vezethet.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mez gazdasági vagy	M	10	6240* Szubpannon sztyeppék , 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) 6520 Hegyi kaszálórétek Az él hely cserjésedése a védett gyeppajok visszaszorulását okozza,

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent sége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelöl él helyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)			<p>illetve átalakítja az él helyeket.</p> <p>Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) és magyar n szírom (<i>Iris aphylla subsp. hungarica</i>) visszaszorulása.</p> <p>Nagy t zlepké (<i>Lycaena dispar</i>)</p> <p>Az üde gyepek záródása és a szukcesszió el rehaladása miatt az él hely átalakul.</p> <p>Vérf hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)</p> <p>A gyepek záródása az él hely változását vonja maga után.</p> <p>Sárga gyapjasszöv (<i>Eriogaster catax</i>)</p> <p>A gyepek záródása, a szukcessziós nyomás a faj él helyeit veszélyezteti.</p>
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, él sködés, patogénitás), vadászat	M	10	<p>6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)</p> <p>6240* Szubpannon sztyeppék 6520 Hegyi kaszálórétek</p> <p>Itt a vaddisznók általi túráskár okoz gyomosodást, illetve inváziós növények terjedését.</p> <p>Tavaszi id szakban a lágyszárúakat érinti a vad okozta rágás.</p> <p>Lágyszárúak közül a magyar n szírom (<i>Iris aphylla ssp. hungarica</i>), piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) el szeretettel legelik le az állatok.</p>
G08		M	42	<p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek</p> <p>Nagyvad rágása, taposása.</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	42	<p>6240* Szubpannon sztyeppék, 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) 6520 Hegyi kaszálórétek</p> <p>91M0 Pannon cseres-tölgyesek</p> <p>A csapadékszegény id szak kedvez tlen átalakulási folyamatokat eredményezhet, az él helyek nyár végére gyakran teljesen kiszáradnak. A szárazodás a fajkészlet szegényedését eredményezheti, hiszen az él helyek átalakulása fajok elt néséhez vezethet.</p>

Jelent ség jelmagyarázata: H: magas jelent ség , M: közepes jelent ség , L: alacsony jelent ség

Potenciális veszélyeztet tényez k

Kód	Veszélyeztet tényez neve	Jelent sége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelöl él helyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B21	Mechanikai növényvédelmi módszerek erdészeti alkalmazása, kivéve a lombkoronaszint ritkítását	M	42	91M0 Pannon cseres-tölgyesek A cseres tölgyesek struktúrájához a cserjeszint is hozzátartozik. Amennyiben ez a szint eltávolításra kerül, az ide köt d egyéb él lények élettere sz nik meg, amely a tápláléklánc többi szintjére is kedvez tlenül kihat.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	2-3	6520 Hegyi kaszálórétek Az erdészeti kiszállító út nyomvonalának rögzítése szükséges, mert számos utat használnak az id járási viszonyok miatti járhatatlanság következtében, ezzel n a taposási kár.
E09	Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység	L	1	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az aszfalt utakon, erdei utakon közleked járm vek f ként hajnalban gyakran eltapossák, vagy elütik az aszfalton mászó csigákat, gilisztákat követ példányokat.
F31	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból	L	1	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az él hely esetleges elárasztása víztárolók, medencék építése a faj él helyét megszünteti.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	5	Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Aszályos száraz id szakban az él hely takaró funkciója is csökken a növényzet elszáradása miatt.

Jelent ség jelmagyarázata: H: magas jelent ség , M: közepes jelent ség , L: alacsony jelent ség

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkit zés, a terület rendeltetése

A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelent ség él helytípusok 6240* - Szubpannon sztyeppék, 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba*

officinalis), 6520 - Hegyi kaszálórét, 91M0 - Pannon cseres tölgyesek, kedvez természetvédelmi helyzetének meg rzése, fenntartása, helyreállítása.

Egyéb közösségi jelent ség egyéb él helyek 6410 - Kékperjés láprétek meszes, t zeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*), 9130 - Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas k ris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterd k (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulusszal*, 9180 - Lejt k és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erd i kedvez természetvédelmi helyzetének meg rzése.

A közösségi jelent ség jelöl fajok ó magyar n szírom (*Iris aphylla subsp. hungarica*), piros kígyószisz (*Echium russicum*), sárga gyapjasszöv (*Eriogaster catax*), nagy t zlepke (*Lycaena dispar*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), vérf hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), populációinak meg rzése, életfeltételeik biztosítása.

Egyéb közösségi jelent ség fajok, mint a leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), a harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), a sárgahasú unka (*Bombina variegata*), a farkas (*Canis lupus*), és egyéb védett fajok populációinak meg rzése, életfeltételeinek biztosítása, meg rzése, javítása.

Az átfed HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület miatt a területen táplálkozó, fészkel , átvonuló közösségi jelent ség madárfajok él helyének meg rzése, életfeltételeik biztosítása.

A Zempléni Tájvédelmi Körzettel való érintettség miatt a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, a földtani és felszínalaktani természeti értékeknek, a folyó- és állóvizeknek, az erd k és gyepek növénytakarásainak, növény- és állatfajainak meg rzése, a területen található történelmi, kultúrtörténelmi értékek megóvása.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Él helyek kezelése

šA 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján š(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltér rendelkezése hiányában kötelez földhasználati szabályokat nem állapít meg.ö

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben el forduló közösségi jelent ség értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelöl értékek meg rzéséhez milyen kezelési el írás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létez el írások esetében azok kötelez jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az el írásokra csak utalást tesz. A tervekészítés id pontjában jogszabály alapján kötelez en betartandó el írásokon túli, a célokhoz illeszked , kívánatos kezelést megfogalmazó el írás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.ö

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jelleg él helyfoltok alkotnak. A

kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzák jelölt és nem jelölt helytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölt hely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk. Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és önkéntesen vállalható előírás-javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet).

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő helyek (Á-NÉR szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

- A területen található források kifolyóinak környékét tisztán, hulladékmentesen kell tartani. A forrás környéki élőhelyek természeti állapota nem változtatható meg.
- NATURA 2000 jelölt helyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére ne kerüljön sor.
- Szeméttelpek NATURA 2000 jelölt helyeken nem létesíthetők, az illegális szeméttelrakásokat fel kell számolni.
- A területen bányatelek nem fektethetők, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen meglévő utak nyomvonalát rögzíteni kell, az új utak nyomvonalát a NATURA 2000 területen kívülre javasolt tervezni, de minden esetben az Igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- A turisztikai célú fejlesztéseket (pl. turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat) minden esetben egyeztetni kell az Igazgatósággal.
- Az elektronikus hírközlési építmények, a postai létesítmények elhelyezése esetén a vonatkozó jogszabályok előírásai érvényesek.
- Távközlési tornyok, szélenergia-reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen.
- A NATURA 2000 kijelölést megelőzően elfogadott településrendezési tervek esetén a NATURA 2000 területen található, meglévő épületek, építmények vonatkozásában (vízmű, major, tanya stb.) a NATURA 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztet vagy nem sért, és a NATURA 2000 terület jelölésekor jogszabályon, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység folytatható.
- A településrendezési tervben szabályos módon, NATURA 2000 kihirdetés előtt elfogadott beépítésre szánt terület kiterjedése és szabályozása esetében az adott területen a rendezési tervben meghatározott kiterjedésű területen, a településképi rendeletben megadott és a településképi arculati kézikönyvvel összhangban lévő beépítési százalékkal, meghatározott szabályozási értékekkel rendelkező épületek, építmények, komplexumok kialakíthatók. Azonban azoknak a paramétereknek a tekintetében, amelyeket a helyi építési szabályzat nem szabályoz, vagy egy intervallum megadásával szabályoz, ott a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett módon, hatósági engedélyezési eljárás keretében a NATURA 2000 kijelölés céljait szolgáló korlátozások léphetnek életbe.
- A területen a táborozás nem engedélyezhető.

- Védett területen kutatás csak ellenőrzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető. Csak Natura 2000 területen is javasolt a természetvédelmi kezelővel történő egyeztetés.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok

- Mesterséges vízkivétel a területen nem támogatható.
- A mederben és mederrézsben csak olyan mértékig javasolt a felnövő cserjék és bedelt fák eltávolítása, ami a 91E0* élőhelyet nem veszélyezteti. Csak a mederben bedelt, illetve a kisvízi mederben felnövő cserjék és fák eltávolítása javasolt.
- Vadgazdálkodás során, szóró telepítése gyepre és tisztásra kerülendő, preferált etetőanyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

3.2.1.3. Gyeppek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyeppek esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen az antropogén hatásra kialakuló tözések megelőzése, a gyeppek eltartó képességének megfelelő állatszámú történő legeltetése, és kímélő agrotechnika kiválasztása, a jelölő fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe véve kaszálási időpont és módszer megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken javasolható.

Egyes közösségi jelentőségű állatfajok számára kifejezetten szükséges bizonyos mértékű cserje meghagyása pl. sárga gyapjasszövés esetén, ezért cserjéket mozaikosan, szórt elhelyezkedésben, vagy a mezsgyék mellett szükséges meghagyni.

A vad által okozott gyepfeltúrások elegyengetése, minden esetben egyedi elbírálást, az igazgatósággal való előzetes egyeztetést igényel.

A vadgazdálkodási létesítmények (szózó, szóró, vadetető) gyepen történő elhelyezését a gyomosító, a vad koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt javasolt elkerülni.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési előírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapítja, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Kormányrendelet a levegővédelméről az égetésre vonatkozó előírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a természetvédelmi bírságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, 83/2014 (III.14) Korm. rendelet, 223/2014 (IX.4) és 120/1999. (VII.6) Korm. rendeletek.

Gazdálkodáshoz köthet önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

1. KE-1

(a) *Kezelési egység kódja: KE-1*

(b) *Kezelési egység meghatározása:* Magas fűv nedves gyepek, magassásosok

(c) *Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:*

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- OB ó Jellegtelen üde gyepek
-

Érintett közösségi jelentőség fajok: Vérfa hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy t zlepke (*Lycaena dispar*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), haris (*Crex crex*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-1	BASKÓ	-	7,68	0115/1, 0102/5-7, 0141, 050, 097/91, 096

(d) *Javasolt el írások*

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történ hasznosítás.	Mindkett lehetséges, de csak az egyik választható adott évben. Egyszerre nem javasolt a túlhasználat elkerülése miatt.
GY23	A felhalmozódott f avar eltávolítása	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező shonos cserjék meg rzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti id szakban lehetséges.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	

GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY62	A gyepen legelészkiárt terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.	Az szi vérfüves foltokban kell kijelölni, és a vérf hangyaboglárkának megfelel id pontban kaszálni (június 15. el tt vagy október 1. után).
GY67	Legeltethet állatfajta: szarvasmarhafélék	szarvasmarha
GY68	Legeltethet állatfajta: juh	
GY70	Legeltethet állatfajta: lófélék (ló, szamár)	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az id járási viszonyoknak és a gyepl állapotának megfelel , természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vev kaszálnási terv készítése és egyeztetése a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálnási terv végrehajtása.	
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	Vérf hangyaboglárkás él helyen vérfüves gyeplben az ANPI által kijelölt területen.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történ kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fert zött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálnási id pont után szabad kezdeni.	
GY98	A kaszálatlan területet kaszálonként más helyen történ kialakítása.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történ kaszálnása.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területre l a kaszálnást követ 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhet k el.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a m ködési terület szerinti nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetet , sózó nem létesíthet .	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

Az inváziós fajok irtásával (pl. aranyvessző fajok) és a legelés mérséklésével a természetes gyepszerkezet helyreállítható, míg a cserjék visszaszorításával az árnyékolás megszüntethető. A regenerálódó, gyepesedett szántókat feltörni már nem javasolt, azokat célszerű átminősíteni gyepképpé.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A nedves gyepes és a bennük éljelölő fajok érzékenyek a taposásra, ezért sem a szárazítás, sem a nagy állatlétszámmal történő huzamosabb legeltetés nem tesz jót az élhelyeknek. Mivel a vérfangyaboglárka tápnövénye az őzi vérfű, és egészen szigorúan a virágzási fejecskében van a hernyó, a kaszálást októberig el kell halasztani, legalábbis az azévből kaszálásból kihagyott területeken. Potenciálisan harisfészkel helyek is ezek a gyepesek, ezért a sávos vagy mozaikos kaszálás elnyös, valamint révterületeken csak a költés befejeztével lehet azt végrehajtani. Mivel védett fajok is előfordulnak ezen a területen a kímélő szelektív cserjeirtás a célravezető.

2. KE-2

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: láprétek, mocsárrétek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Érintett ÁNÉR él helyek:

- B1a - Nádas
- B4 - Zsombékosok
- D2 ó Kékperjés láprét
- D34 ó Mocsárrét
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Vérfangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tőzlepke (*Lycaena dispar*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), haris (*Crex crex*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdő részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-2	BASKÓ	124A, B	9,07	0115/1-2, 0101/36-37, 0107

(d) Javasolt el írások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	T zpászták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történ hasznosítás.	A vérfüves gyepfoltokon javasolt.
GY23	A felhalmozódott f avar eltávolítása.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepes cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórton jelentkező shonos cserjék meg rzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti id szakban lehetséges.	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az id járási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelel , természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vev kaszálási terv készítése és egyeztetése a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.	Vérf hangyaboglárcs él helyen vérfüves gyepben az ANPI által kijelölt területen.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történ kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fert zött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási id pont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély él helyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területre l a kaszálást követ 30 napon belül.	

GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

Az egyik él helyen sárga sítési kísérletet tett a tulajdonos, így ma a némileg leromlott *Molinia* egészén, sárga, vagy már kiszáradt tölgy újulat látható, de megindult a rezgő nyaras szukcesszió is. A kékperje tövek elfordulása az él hely eredeti kiterjedését jelzi. A degradált él hely további leromlása a tölgytelepítési kísérlet felszámolásával és kíméletes kaszálással elzárható. Javasolt ezen területek tisztásként való nyilvántartása.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kis kiterjedésű nádas foltokat, és a magasságréteket a Tekerés-patak mentén, mint fontos él- és táplálkozóhelyeket kímélni és megőrizni szükséges, ezért az itt megfogalmazott javaslatok - gyepszerkezetet rontó legeltetés és a szárazulás elkerülése - ezt a cél szolgálja.

3. KE-3

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: száraz és félszáraz gyepek és cserjések állományaik

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6240* Szubpannon sztyeppék

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- E2 ó Veres csenkeszes rétek
- H3a ó Köves talajú lejtősztyeppék
- P2b ó Galagonyás kökényes száraz cserjések
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar n. szírom (*Iris aphylla subsp. hungarica*), piros kígyószisz (*Echium russicum*), leánykörtörcsin (*Pulsatilla grandis*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), haris (*Crex crex*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdő részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
-----------------	---------	--------------	---	------

KE-3	BASKÓ	BAS19B BAS20A BAS21A BAS21B BAS21TI1 BAS21TI2 BAS21TI3 BAS21TN BAS26TI BAS27B BAS28TI1 BAS28TI2 BAS29B BAS29TI BAS33TI2 BAS123A BAS124A BAS124B BAS126A BAS128A BOL7TN	104,4	0170, 0220, 0143/81, 0150, 0145, 0147/2, 0148, 0129/2, 0141, 0140/2-10, 0139/7-11, 102/1- 2, 5-7, 101/37, 0103/1-2, 0119, 0129/1, 0124/1, 0129/1, 0112, 0111/3, 0115/3, 0124/2, 0125/2, 0116/1, 3, 4,
------	-------	--	-------	---

(d) Javasolt el írások

Kód	Gyepsterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	T zpaszták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történ hasznosítás.	
GY23	A felhalmozódott f avar eltávolítása.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyep cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórta jelentkező shonos cserjék meg rzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti id szakban lehetséges.	
GY75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az id járási viszonyoknak és a gyep állapotának	

	megfelel , természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vev kaszálási terv készítése és egyeztetése a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen történ kialakítása.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fert zött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási id pont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély él helyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területr l a kaszálást követ 30 napon belül.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi id pontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhet k el.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetet , sózó nem létesíthet .	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

Kis terület él helyfoltok, de mint él hely mozaikok és mint táplálkozó helyek mindenképpen figyelmet érdemelnek. A területeken megindult a spontán cserjésedés és a legeltetett területek gyomosodnak. Valószínűsíthető, hogy a nem legeltetett területeken a szukcessziós nyomás el rehaladtával a beerd sülés is bekövetkezik. Javasolt a cserjésedett területeken a cserjeirtás, esetleg szárzúzás.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Mivel kis kiterjedés él helyfoltokról van szó, melyen a piros kígyószisz és a magyar n szírom is el fordul, ezek kímélete szükséges. A legeltetés taposási és rágási kárral járna, növelve ezzel a vad növényzetben okozott rágási kárát. A vadgyümölcsfák meg rzését, az odvas fák kíméletét madárvédelmi szempontból is javasoljuk.

3.2.1.4. Erd k

Gazdálkodáshoz köthet általános kezelési javaslatok:

A terület körzeti erd tervei 2010 után (2011 és 2014-ben) készültek, így bennük a közösségi jelent ség él helyek és fajok hosszú távú fenntartásának szempontjai részben már megjelennek.

A jelöl pannon cseres tölgyesek a törvény definíciója alapján szinte kizárólag

származékuknak tekinthetők: elegyfajokban döntően szegények, a holtfa nagymértékben hiányzik, a cserjeszint sokszor ott is hiányzik, ahol a termhelyi körülmények ezt lehetővé tennék. A természet szerinti erdők közé a szukcesszív erdők egy részét, a bükkösök egyes állományait valamint a talajvédelmi erdők egy részét sorolhatjuk.

Ajánlott a hátrahagyott holtfa mennyiségére a jövőben hangsúlyt fektetni, állománytól függően 5-20 m³/ha-os mértéke javasolt. Ez nagyságrendekkel javítja számos élőlény (pl. szaproxilofág rovarok) állományainak megtelepedési és fennmaradási esélyeit. A földön fekvő holtfa kémélete is elengedhetetlen a megfelelő természetességi állapot eléréséhez. Meghagyhatóak az álló, rossz egészségi állapotú lombos fák is, ha értékfát nem zavarják, így plusz beavatkozás nélkül újul az erdő álló, majd fekvő holtfához.

A sérülékeny termhelyen álló, véderdő jellegű és általában természetvédelmi szempontból is jelentős erdők kisebb, önálló erdő részleteként nem leválasztható állományaiban az erdő részlet egészségéhez viszonyítva az erdő differenciált erdő kezelést kell biztosítani. A véderdő jellegű foltok általában aktív gazdálkodás nélkül, a természetes erdő dinamikai folyamatokra alapozva tartandók fenn.

A területen már megindult a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazása, kívánatos ennek minél nagyobb területre való kiterjesztése és a természetes felújítási módok alkalmazása.

A beavatkozásokkal érintett erdő állománynevelése (tisztítások, esetleg gyérítések) során az erdő szonális elegyfajok egyedek kímélendők, visszahagyandók. Idegenhonos fajokkal egyes erdőkben a munkákat az erdő szonális fajok megtartásával, az idegenhonos fajok rovására kell elvégezni. A nevelési munkák során kerülni kell az egyenletes hálózatot kialakító, szerkezet homogenizáló jellegű beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélethelyek, stb.) megtartására, fokozására.

A vágásos és átalakító üzemmódba sorolt erdőknél, a termhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében, a lehető legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni.

A természetközeli területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos arányát és térbeli mintázatát a potenciális természetes erdő társulások eloszlása határozza meg. A távlati célállomány-típusok minden erdő területén a termhelyi viszonyoknak megfelelő, szonális fajok és elegyfajok alkotta, a potenciális természetes erdő társulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek.

Kulcseleme az erdő jó állapotban való fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolásos közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdő talajhoz kötött elforduló mikroélethelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag megemelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok (ideértve a lovas közelítést is) alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának, időjárási körülményeinek, illetve talajállapotának megválasztása. Ezeket a feladatokat elsősorban a fagyvesztés és költési időszakon kívül (augusztus 15. és március 15. között) szükséges elvégezni.

Az erdő jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdői biodiverzitás védelméhez hozzátartozik a mikroélethelyek megtartása és megőrzése is. A mikroélethelyek részben termhelyi eredetűek (pl. források, erek, patakok, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek).

Az erdőben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a NATURA 2000 jelölésű fajok (és természetesen más értékes, védett

fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében foganatosítható intézkedések: a lel hely, szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (id szakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztetet tényezők elhárítása.

A vadkár nyomai a tervezési terület erdőállományaiban is megmutatkoznak: a vaddisznópopuláció fokozott taposással, a feltalaj feltúrásával, átforgatásával, makkfelszedéssel, a növényevők az újulat rágásával okoznak kárt. A felmerülő problémával szemben az egyetlen lehetséges idővel megelőzhető megoldás a térségi szintű vadlétszám-csökkentés.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

Az erdők és fásítások esetében az erdőrendelvény, az erdővédelmi és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényben, és a végrehajtására kiadott 61/2017 (XII.21.) FM rendeletben foglaltak, az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet és a Fonyi Erdőtervezési Körzet erdőterv rendeletei (96/2011 (X.17.) VM rendelet és a 47/2017 (IV.24.) VM rendelet) által elírt vonatkozó erdőgazdálkodási szabályok kötelezően érvényesek.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet elírásai erdőgazdálkodás esetében is kötelezően érvényesek. Ezen elírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Gazdálkodáshoz köthető, önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

1. KE-4

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Égerligetek

A Tekerés-patak mentén megmaradt patak-menti égeres élőhely. Idősebb, többször sarjaztatott fák keskeny sora a patak mellett, elegyfajként magas kőris, hegyi juhar, gyertyán, törékeny fűz jelenik meg helyenként. Néhol a mocsári sás (*Carex acutiformis*) borítása jelentős. A faluhoz közelebb eső részeit a marhalegeléssel összefüggő taposás degradálja. A szurdokhoz közelebbi állományok természetesebbek. Az égerligetek kis kiterjedésű, természeti értékekben gazdag élőhelyek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdő (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J5 - Égerligetek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-4	BASKÓ	BAS21D BAS21F BAS21F BAS21G BAS21TI2 BAS111C BAS112D BAS123A BAS123A	8,6	0129/1, 0110/2, 095, 0109, 0102/7, 0115/1, 0103/2, 0107

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelent ség él helyek vagy fajok meg rzése érdekében ó az erd terület erre alkalmas erd részleteiben a folyamatos erd borítást biztosító átmeneti, örökerd vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja.
E04	Közösségi jelent ség él helyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszer erd k 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével.	
E10	Meghatározott erd részletekben az él helyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állomány szélek felé legalább 5 m széles erd szegély létrehozásának el segítése vagy a meglév k fenntartása. Az el - és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	A ligeterd k szegélyeinek fenntartása (ahol van), az idegenhonos fafajú törzsek kitermelése.
E15	A kijelölt területen az erd neveléssel kapcsolatos erd gazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekv holtfa jelenlétének biztosítása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevel vágás, vagy

		véghasználat.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy id s vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és meg rzése az el - és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az id beli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
E21	Az erd részletben megjelölt mikroél helyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmér t elér álló és/vagy fekv holtfa folyamatos fenntartása.	
E24	Az erd részleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	Az idegenhonos, intenzíven terjed és inváziós fafajok (pl. akác, feny k) eltávolítását ez esetben is biztosítani szükséges.
E26	Az el használatok során az elegyfa fajok alsó és fels lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erd társulásra/közösségi jelent ség él helyre jellemz összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevel vágás.
E27	A természetes erd társulás/közösségi jelent ség él hely megfelel állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevel vágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelel záródásának fenntartása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevel vágás.
E28	Természetes-, természetszer - és származék természetességi állapotú erd kben a nevel vágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevel vágás.
E33	Természetes, természetszer és származék erd kben a tarvágás mell zése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mell zése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	Ahol csak lehet, rövidfában és megemelve kell megoldani a közelítést és kiszállítást.

E36	Az adott erd részletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.	A gazdálkodással érintett, vágásos üzemmódba sorolt állományokban minél nagyobb arányban.
E38	shonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroél helyek visszahagyása, lehet leg az id s állomány összetételét jellemz formában.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik véghasználat.
E39	A mikroél helyek fenntartása.	A lehet ségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok, magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erd részlet területén a talaj védelme érdekében kerülend a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére id - és térbeli korlátozás megállapítása.	Augusztus 15. és március 15. között lehetséges fakitermelés.
E50	A vágásterületen történ égetés mell zése.	Lehet ség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E52	shonos fafajú faállomány tájshonos fajokkal történ felújítása.	Az éger- és f zligetek f - és elegyfafajainak alkalmazásával.
E57	Az erd felújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájshonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erd felújítások során a természetes erd társulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	
E72	Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.	A vizes él hely jelleg miatt a vegyszerhasználat minimalizálása szükséges!
E74	Kórokozók és kártev k elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erd területeken, magterm állományokban) történ elvégzése.	
E75	Kártev k elleni védekezésnél kémél technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, id szak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	

E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erd részletek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erély nevel vágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.	Els sorban a méretbeni eloszlás javítására kell koncentrálni, ha egyáltalán történik egy ligeterd ben valamilyen beavatkozás.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	Ahol a ligeterd k esetleg ilyen üzemmódban vannak.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erd fennmaradását, egészségi állapotát jelent sen veszélyeztet erd védelmi ok kivételével.	Ahol egyáltalán felmerül az egészségügyi termelés kérdése.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú meg rzésével.	Ahol egyáltalán történik nevel vágás, vagy véghasználat.
E96	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység id beli korlátozása.	A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etet hely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

Az állományok hosszú távú fenntartása els sorban a kapcsolódó területek véd funkciójának biztosításával lehetséges, így ezeken a szomszédos területeken olyan típusú él helyfejlesztési lépések (pl. szántó-gyep konverzió, gyomos területek rendszeres kaszálása) javasolhatók, melyek az égeresek táji szint ökológiai hálózatba illesztését, illetve a gazdálkodási környezet melletti fenntartását egyaránt megoldják.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Mivel az él hely faluhoz közelebb es részeit a marhalegeléssel összefügg taposás degradálja, szükséges a legeltetés korlátozása. A túllegetetés a harántfogú törpecsiga és a zempléni futrinka életfeltételeit is rontja. Az égerligetek egyébként is kis kiterjedés , természeti értékekben gazdag él helyek. A jelenleg érvényben lev erd tervek alig tartalmazznak az él helyre vonatkozó el írásokat. Az égerligetek a fennmaradását minimális kezelések végzésével, hosszabb távon a természetes erd dinamikai folyamatokra támaszkodva lehet csak biztosítani. Az állományok ugyanakkor egykorúak és a természetes felújulás problémás.

2. KE-5

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Zonális erdők

A cseres tölgyes és a cser nélküli száraz tölgyesek a tervezési terület fás élőhelyei között a leggyakoribb közösségi jelentőségű élőhelyek. Az állományok főleg állami területen állnak, a legtöbb a vágásos gazdálkodás nyomait viseli magán, a szerkezeti diverzitás itt is kirívóan alacsony; hiányoznak a nagyméretű, változatos ágfejlésű böhöncök, nagyon kevés a holtfa (főleg az álló). A bükkös a tervezési területen is túlnyúlik, dél felé gyertyános-kocsánytalan tölgyesekkel érintkezik. Az állományok egyrészt a leggyakoribb helyenként és viszonylag gazdagok (barkócaberkenye, gyertyán, cseresznye, hársak, hegyi juhar), de strukturális diverzitásuk nagyon szegényes, jellemzően egykorú, egyszintes állományok, ahol a vadkár gátolja a felújulást és a holtfa (álló és fekvő egyaránt) nagyon kevés vagy nem létezik.

A gyertyános tölgyesek főleg a keleti (északias-keleties) kitérőkben, emellett völgyi, vagy plató helyzetben, a cseres-tölgyesekkel, bükkösökkel, valamint tölgyes jellegű törmeléklejtésű erdőkkel érintkezve találhatóak. Az élőhely a vágásos gazdálkodás nyomait viseli magán. A szerkezeti diverzitás alacsony; hiányoznak a nagyméretű, változatos ágfejlésű böhöncök, nagyon kevés a holtfa (főleg az álló). A lékek alatti felújulást a vadkár veszélyezteti.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal
- 9130 - Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91M0 - Pannon cseres tölgyesek
-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K2 ó Gyertyános kocsánytalan tölgyesek
- K5 - Bükkösök
- L2a ó Cseres kocsánytalan tölgyesek és cser nélküli száraz tölgyesek
- L4a ó Nyílt mészkőrű tölgyesek
- L4b ó Zárt mészkőrű tölgyesek
- K7b ó Mészkőrű gyertyános-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), farkas (*Canis lupus*), fehérhátú fakopács (*Dendrocopus leucotos*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-5	BASKO	BAS19A BAS19B BAS20A BAS21A BAS21B BAS21TI1 BAS21TN BAS22A BAS22B BAS22C BAS25A BAS25B BAS26A BAS26TI BAS27A BAS27B BAS27TI2 BAS28A BAS28B BAS28C BAS28TI1 BAS28TI2 BAS29A BAS29B BAS29C BAS29D BAS29E BAS29TI BAS30A BAS30B BAS30D BAS30E BAS30F BAS30F BAS30G BAS30TI BAS31A BAS32A BAS32B BAS32C BAS32D BAS32TI BAS33A BAS33B BAS33C BAS33TI1 BAS33TI2 BAS111A BAS111B BAS111C BAS112A	276,8	011/3, 09/1, 0111/2, 0115/2, 0104, 0150, 0148, 0129/1, 0152, 0147/2-1, 0143/8, 0105, 0103/2, 0145

		BAS112B BAS112C BAS112D BAS112E BAS123A BAS124B BAS124D BAS128A BAS138A BOL6NY BOL7A BOL7B BOL7C BOL7D BOL7E BOL7F BOL7TN		
--	--	---	--	--

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erd telepítésben való alkalmazásának mell zése.	Erd felújításra vonatkozóan is.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelent ség él helyek és fajok védelme érdekében).	A természetvédelmi kezelésért felel szerv munkatársaival egyeztetni szükséges kivéve az erdészeti hatósági nyilvántartásban szerepl meglév utakat.
E28	Természetes-, természetszer - és származék természetességi állapotú erd kben a nevel vágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehet ség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetétel faállományokban a nevel vágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhet faállományokban a nevel vágások során az shonos fafajok egyedeinek meg rzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mell zése. A faanyagot rövid fában, emelve	

	kell közelíteni.	
E39	A mikroél helyek fenntartása.	A lehet ségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok, magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erd részlet területén a talaj védelme érdekében kerülend a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére id - és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E56	Természetközeli állapotú fátlan él helyekkel határos erd területek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E65	Intenzíven terjed idegenhonos fafaj felújításokban történ alkalmazásának teljes kör mell zése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	
E69	A környez gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	<p>Az intenzíven terjed növényfajok elleni vegyszer használata a következ el írások mellett:</p> <p>É Az ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése.</p> <p>É Javasolt alkalmazási id : lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.</p> <p>É Alkalmazás ó a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében ó kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással., nem légi úton történ permetezéssel, ártéren ó a gyalogakác kivételével ó fainjektálással.</p> <p>É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják.</p> <p>É Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi el írások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).</p> <p>É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható</p>	Amennyiben szükséges.

	<p>vegyszer.</p> <p>ÉVékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.</p>	
E71	<p>A t z pásztaikon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszked növényfajok visszaszorítása.</p>	<p>Lehet ség szerint. A visszaszorítás megkezdését el zetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezel nek.</p>
E72	<p>Lehet ség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjed fajok visszaszorítására.</p>	<p>A visszaszorítás megkezdését el zetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezel nek.</p>
E74	<p>Kórokozók és kártev k elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erd területeken, magterm állományokban) történ elvégzése.</p>	
E75	<p>Kártev k elleni védekezésnél kímél technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, id szak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.</p>	
E78	<p>A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkez állományok esetében a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erd szegély kialakítása.</p>	
E81	<p>Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.</p>	
E82	<p>Tuskóprizmák, tuskópásztaik nem létesíthet k.</p>	
E96	<p>Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkenek (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység id beli korlátozása.</p>	<p>E20 kiegészítése az id beli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.</p>
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA01	<p>Szóró, szóó vagy etet hely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.</p>	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

Az él helyek állapotának javítását szolgáló intézkedések kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik. A KE-9 kezelési egységhez sorolt ó többnyire ezen egységgel közvetlenül érintkez ő telepített erdők (fenyvesek, shonos lombos fajokkal elegyes fenyves származékerdők) jelentős része szerkezetátalakítással cseres-tölgyesekké vagy gyertyános-tölgyesekké alakíthatók.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdők természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópfa és egyéb mikroél helyek megőrzése, elegyesség fenntartása vagy javítása) illetve az itt él közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

3. KE-6

a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők, törmeléklet - erdők, szurdokerdők

Az él helyek köves sziklás váztafejhez kötődnek, de változatos termhelyeken jelennek meg, és változatos képet mutatnak. Azonban a foltok közös jellemzője a közepesen meredek vagy meredek köves lejtőön való megjelenés, a közepes növekedési eréllyel (20-23m) bíró kocsánytalan tölgy uralma, valamint a gyenge vagy közepes cserjeszint.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek:

- 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői
-

Érintett ÁNÉR él helyek:

- LY1 ó Szurdokerdők
- LY2 ó Törmeléklet -erdők
- LY4 ó Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), farkas (*Canis lupus*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdő részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
-----------------	---------	--------------	---	------

KE-6	BASKO	BAS19B BAS21A BAS21B BAS21D BAS21E BAS21G BAS21T BAS22B BAS30A BAS30B BAS30C BAS30F BAS30G BAS31A BAS32A BAS32C BAS33B BAS33C BAS135A BAS135T BOL7A BOL7C BOL7D BOL7E BOL7F	42,9	0143/81, 0149, 0110/8, 0110/5, 0115/3	0150, 0112, 011/3, 0117,
------	-------	---	------	---	-----------------------------------

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelent ség él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével	
E10	Az él helyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési id szakhoz igazodó id beni korlátozást és annak térbeli hatályát az el forduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követően egy éven belül le kell bontani.	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóró nem létesíthető.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

A szurdokerdők törmeléklejtű erdők, tölgyes jellegű sziklaerdők és tetűerdők esetében az él helyek és a fajok védelme érdekében a teljes érintetlenség biztosítása volna kívánatos, de mivel ez gazdasági rendeltetésük miatt nem megvalósítható, az erdő felújítások során a meglévő elegyességet, állomány szerkezeti változatosságot (szintezettség, mozaikosság) meg kell tartani, lehetőség szerint növelni az erdő sítések felújítása, pótlása, ápolása során.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdő természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópfa és egyéb mikroélhelyek megőrzése, elegyesség fenntartása vagy javítása) illetve az itt élő közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

4. KE-7

a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: vágásterület, fiatalosok. Kiterjedésük 72 ha a tervezési területen.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- P1: szonkos fafajú fiatalosok

Érintett közösségi jelentőségű fajok: sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzki*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-7	BASKO	BAS19A BAS20A BAS21A BAS21B BAS21C BAS21E BAS21TI1 BAS22A BAS22B BAS22C BAS123A BAS124B BAS124D BAS126A BAS128A BAS135A	72,8	011/3, 0105, 0113, 0114, 0115/2, 0144, 0101/36, 0102/3, 0103/1

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erd szegély létrehozásának el segítése vagy a meglév k fenntartása. Az el - és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az shonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztet (az erdei él helyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E28	Természetes-, természetszer - és származék természetességi állapotú erd kben a nevel vágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehet ség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetétel faállományokban a nevel vágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevel vágások során az intenzíven terjed fafajok teljes mérték eltávolítása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során, az erd részlet területén a talaj védelme érdekében kerülend a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot	
E39	A mikroél helyek fenntartása.	A lehet ségekhez képest a legnagyobb mértékben (holtfa, gyökértányérok,

		magas tuskók, böhöncös fák stb.).
E47	Az erd talajának megóvása érdekében a teljes talaj-el készítés elhagyása.	
E52	shonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történ felújítása.	
E56	Természetközeli állapotú fátlan él helyekkel határos erd területek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E57	Az erd felújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erd felújítások során a természetes erd társulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjed idegenhonos fafaj felújításokban történ alkalmazásának teljes kör mell zése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	
E70	<p>Az intenzíven terjed növényfajok elleni vegyszer használata a következő el írások mellett:</p> <p>É Az ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése.</p> <p>ÉJavasolt alkalmazási id : lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.</p> <p>É Alkalmazás ó a fás szárú fajok visszazorítása érdekében ó kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással., nem légi úton történ permetezéssel, ártéren ó a gyalogakác kivételével ó fainjektálással.</p> <p>É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják.</p> <p>É Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi el írások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).</p> <p>É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.</p> <p>É Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.</p>	
E74	Kórokozók és kártev k elleni vegyszeres védekezés kizárólag	

	indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erd területeken, magterm állományokban) történ elvégzése.	
E75	Kártev k elleni védekezésnél kímél technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, id szak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehet ség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkés bb az utolsó tisztítási munka elvégzését követ egy éven belül le kell bontani.	
VA03	A területen szóró, vadetet , szózó nem létesíthet .	Erdei tisztáson.

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

A telepítések változatos állapotúak, de jelen helyzetükben az él helyek állapotának figyelemmel követése, ápolása, elegyességük növelése javasolt. Az erd felújítások során az idegenhonos fajok el retörésének megakadályozása miatt gondoskodni kell róla, hogy maximum 2 vegetációs id szakban álljon fedetlenül a vágásterület, ezután az erd sítések els kivitelér 1 feltétlenül gondoskodni szükséges. Az erd felújítások során valamennyi erd sítés célállomány típusai között meg kell jelennie a terület potenciális, shonos vegetációját tükröz erd sítési célállománynak is. Védett természeti területen csak shonos fafajokból álló erd sítési célállomány tervezhet .

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erd k természetességének javulását (pl. holtfa mennyisége és aránya, biotópfák és egyéb mikroél helyek meg rzése, elegyesség fenntartása vagy javítása, állományszerkezetben a változatosság és mozaikosság fenntartása) illetve az itt él közösségi jelent ség fajok és védett természeti értékek meg rzését szolgálják (pl. id beni és térbeli korlátozások). A vágásterületen a vegyszerezés korlátozása és a mechanikai módszerek el térbe helyezése a területek természetességének és az erdei rovarfauna meg rzése miatt szükségesek.

5. KE-8

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Regenerálódó erd k

A puhafás jellegtelen erd k legjelent sebb állománya Akasztó-domb környezetét és Dobrova É-i területeire terjed ki. A keményfás jellegtelen erd k a Tekeres-patak mentén és Pap-gödre területén találhatóak.

(c) *Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:*

Érintett NATURA 2000 él helyek:-

Érintett ÁNÉR él helyek:

- RB: shonos fafajú puhafás jellegtelen, vagy pionír erdők
- RC: shonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
-

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

sárgahasú unka (*Bombina variegata*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-8	BASKO	BAS19A BAS21D BAS21E BAS21F BAS21G BAS21TI2 BAS21TI3 BAS31A BAS32C BAS32D BAS32TI BAS123A BAS124A BAS124B BAS124C BAS124D BAS124CE BAS126A BAS138A	57,5	0115/1-3, 0108, 0101/36, 0111, 0110/4, 6, 0141, 0103/2, 0102/3, 0129/2, 0137, 0138/1-3, 0139/1- 15, 0151, 050, 096, 0220, 0186-189, 0190/4

(d) *Javasolt elírások*

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erd telepítésben való alkalmazásának mellzése.	Erd felújításra vonatkozóan is.
E06	Idegenhonos fafajok további telepítésének mellzése.	Erd felújításra vonatkozóan is.
E07	Intenzíven terjed idegenhonos fafajok erd telepítésben való alkalmazásának mellzése.	Erd felújításra vonatkozóan is.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű él helyekre, illetve fajokra történ esetleges káros hatások miatt).	

E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelít nyomok csak a közösségi jelent ség fajok és él helyek védelmének figyelembe vételével	
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az id beli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelent ség él helyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szerepl meglév utakon kívül, a szállítási útvonalat el zetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezel vel.
E26	Az el használatok során az elegyfa fajok alsó és fels lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehet ség szerint a természetes erd társulásra/közösségi jelent ség él helyre jellemz összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erd társulás/közösségi jelent ség él hely megfelel állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevel vágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelel záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszer - és származék természetességi állapotú erd kben a nevel vágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehet ség szerinti teljes eltávolítása.	
E50	A vágásterületen történ égetés mell zése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágy- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	
E70	Az intenzíven terjed növényfajok elleni vegyszer használata a következ el írások mellett: É Az ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése. É Javasolt alkalmazási id : lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. É Alkalmazás ó a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében ó kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással., nem légi úton történ permetezéssel,	Amennyiben szükséges.

	<p>ártéren ó a gyalogakác kivételével ó fainjektálással..</p> <p>É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják.</p> <p>É Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi el írások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).</p> <p>É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.</p> <p>É Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.</p>	
E75	Kártev k elleni védekezésnél kémél technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, id szak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E96	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység id beli korlátozása.	E20 kiegészítése az id beli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etet hely a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukciós és él helyfejlesztési javaslatok

A spontán erd sülést segít intézkedésekkel potenciálisan a tájra és ökológiai viszonyokra jellemz erdei közösségi jelent ség él helytípusok (égerligetek, puhafás ligeterd k, esetleg gyertyános-tölgyesek) alakíthatók ki.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

Az erdő sül regenerálódó élőhelyek esetén a megfogalmazott javaslatok a spontán regenerációt úgy segítik, hogy a kialakuló erdő állományok természetessége a Natura 2000 kijelölési szándéknak megfelelő legyen.

6. KE-9

(a) Kezelési egység kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: Tájidegen fajokkal elegyes jellegű erdő és ültetvények és egyéb tájidegen fenyvesek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RDa: Tájidegen fajokkal elegyes jellegű erdő és ültetvények
- S5: Egyéb tájidegen fenyves

Érintett közösségi jelentőségű fajok: farkas (*Canis lupus*)

Érintett területek:

Kezelési egység	Helység	Erdő részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-9	BASKO	BAS21F BAS29B BAS29C BAS29D BAS30B BAS30D BAS30E BAS32A BAS32B BAS32C BAS33B	3,36	011/3, 0112, 0147/1, 0140/1, 0123, 0220, 0139/6-9

(d) Javasolt el írások

Kód	Erd területekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erd telepítésben való alkalmazásának mell zése.	Erd felújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelöl él hely az erd részlet területén.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mell zése.	Erd felújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelöl él hely az erd részlet területén.
E07	Intenzíven terjed idegenhonos fafajok erd telepítésben való alkalmazásának mell zése.	Erd felújításra vonatkozóan is. Amennyiben van jelöl él hely az erd részlet területén.
E20	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészének (madárfajtól függ en meghatározott) körzetében fészkelési id szakban az erd gazdálkodási tevékenység korlátozása.	E20 kiegészítése az id beli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és id beli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján ó összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel ó kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz ó Horváth 2010.
E23	Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelent ség él helyek és fajok védelme érdekében).	A természetvédelmi kezelésért felel s szerv munkatársaival egyeztetni szükséges kivéve az erdészeti hatósági nyilvántartásban szerepl meglév utakat.
E29	A vegyes összetétel faállományokban a nevel vágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhet faállományokban a nevel vágások során az shonos fafajok egyedeinek meg rzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mell zése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	
E39	A mikroél helyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erd részlet területén a talaj védelme érdekében kerülend a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A t - és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	

E41	A fakitermelés elvégzésére id - és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges amennyiben van fészkek, jelöl faj, vagy él hely a részlet területén.
E51	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mell zése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.	Amennyiben van jelöl él hely.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja. Távlati célállomány csak táj- és term helyhonos célállomány-típus lehet.
E56	Természetközeli állapotú fátlan él helyekkel határos erd területek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Amennyiben van jelöl él hely.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	Amennyiben van jelöl él hely, vagy faj.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erd k véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehet ség szerint a cserjeszintben is).	
E65	Intenzíven terjed idegenhonos fafaj felújításokban történ alkalmazásának teljes kör mell zése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjed , inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt el zetes egyeztetést követ en.	
E69	A környez gyepsterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	<p>Az intenzíven terjed növényfajok elleni vegyszer használata a következ el írások mellett:</p> <p>ÉAz ellen rizhet ség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színez anyag keverése.</p> <p>ÉJavasolt alkalmazási id : lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.</p> <p>É Alkalmazás ó a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében ó kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással., nem légi úton történ permetezéssel, ártéren ó a gyalogakác kivételével ó fainjektálással.</p> <p>É Az alkalmazható szerek lehet leg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják.</p>	Amennyiben szükséges.

	<p>É Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).</p> <p>É Megfelel vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.</p> <p>É Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.</p>	
E71	A t z pászttákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magterm állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kémiai technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a természetvédelmi terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópásztták nem létesíthetők.	
E96	Fokozottan védett jelöl madárfaj fészkeinek (madárfajtól függen meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján előösszhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel elő kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz elő Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési-javaslatok	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a természetvédelmi terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok

A honos fafajú erdők helyén kialakított vagy spontán kialakult állományok Mindenképpen átalakítás javasolt a term. helynek megfelelő honos fafajú erdővé pl. gyertyános-tölgyesekké, illetve cseres-tölgyesekké.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt kezelések az erdők természetességének javulását illetve az itt él közösségi jelentőségű fajok és védett természeti értékek megőrzését szolgálják (pl. időbeni és térbeli korlátozások).

3.2.1.5. Szántók, agrár él helyek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen 0,2 ha részben gyepesed szántóterület található. A természetkímélő gazdálkodás keretében környezetkímélő besorolású növényvédőszer alkalmazása, szelektív kártevő védelem, rágcsálóirtók megelőzése és rovarirtó szerek használatának korlátozása elősegítheti a környező gyepes és erdei él helyek megőrzését, valamint a közösségi jelentőségű állat és növényfajok védelmét.

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

A term. földek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó a term. föld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései irányadók.

Gazdálkodáshoz köthető önkéntesen vállalható kezelési javaslatok

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántóterületek, agrár él helyek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 él helyek: -

Érintett ÁNÉR él helyek:

- T1: Egyéves nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Érintett közösségi jelentőségű fajok:-

Érintett területek

Kezelési egység	Helység	Erd részlet	Kezelési egység által érintett terület (ha)	HRSZ
KE-9	BASKO	-	0,2	0101/36

(d) Javasolt el írások

Kód	Szántóterületekre vonatkozó kezelési-javaslatok	Magyarázat
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkel madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a m ködési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítését 1 számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekr l. Amennyiben a megadott határid n belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi el írás figyelembevételével folytatható.	Haris revír esetén.
SZ10	Trágya, m trágya: természetes vizekt l mért 200 m-en belül trágya, m trágya nem deponálható.	
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bála (különösen a felszíni vizekt l mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területr l történ lehordása 30 napon belül.	
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhet ki.	
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas nem alakítható ki.	
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvéd szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.	
SZ17	Természetközeli állapotú erd tervi jellel ellátott láperd és keményfás ligeterd , illetve vizes él hely szélét l számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.	Regenerálódó ligeterd közelsége miatt.
SZ19	Kizárólag környezetkímél besorolású növényvéd szerek alkalmazása.	
SZ20	Kártev k elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezés növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.	

Sz22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.	
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.	
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.	
SZ34	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.	AKG programban résztvevő területeken. tápanyag utánpótlás során a kijuttatott N hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év értéket.
SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.	
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.	
SZ46	Melioráció nem megengedett.	
SZ49	Az idős szakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.	
SZ58	Shonos fajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése korábbi erdő területen támogatható.	Telepítés előtt a nemzeti park igazgatóság véleményét szükséges kérni.
SZ63	Tájdíszes fűmagkeverékkel történő vetés nem megengedett.	
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely shonos cserjéből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.	

(e) Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztési javaslatok:

Értékes közösségi jelentőségű fajoknak is otthont adó, jelölő él helynek számító gyep alakult szántót beszántani nem javasolt, azt célszerű gyepé minősítettni. A beszántás az itt kialakult jelölő él helyeket a sík és dombvidéki kaszálórétek, mocsárrétek és magaskórósok is megszünteti.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A területen található szántón a természetkímélő gazdálkodás elterjedésével segíthet a környező jelölő él helyek megővése.

A kemikáliák (rovarölő, gyomirtó szerek stb.) alkalmazásának korlátozása a területen táplálkozó jelölő ragadozó madárfajok és a környező él helyeken elforduló közösségi jelentőségű rovarfajok védelme miatt szükséges.

3.2.2. Él helyrekonstrukció és él helyfejlesztés

Az él helyfejlesztési és él helyrekonstrukciós javaslatokat konkrétan az egyes kezelési egységeknél megtettük. Összefoglalva elmondható, hogy a tervezési területen erdők esetében a természetes, vegyeskorú, honos fafajú erdők szerkezet megőrzése és kialakítása cél, oly módon, hogy az erdők közeli közösségi jelentőségű fajok zavarása minimális legyen, és számukra az élési-, fészkelési- és táplálkozóhelyek folyamatosan biztosítva legyenek.

A fátlan él helyek esetében a gyom- és inváziós fajoktól mentes természetes gyepszerkezet fenntartására kell törekedni, oly módon, hogy a kaszálási módszerek és időpontok ne veszélyeztessék az itt élő közösségi jelentőségű fajok életmenetét és szaporodását.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Minden közösségi jelentőségű faj esetében szükséges az állomány nagyság változásának nyomon követése.

Sárga gyapjasszöv (*Eriogaster catax*) fűtápnövénye a kökény, galagonya, éppen ezért cserjésekhez, erdőszegélyekhez kötődő faj. Az él helyeinek fenntartása kezelési beavatkozást igényel. Szükséges a beerdősülés megakadályozása, az inváziós fa- és cserjefajok eltávolítása, és a kedvező cserje faj- és térbeli eloszlás kialakítása és folyamatos fenntartása is. Természetvédelmi beavatkozások nélkül a kedvező él helystruktúra a természetes szukcesszió hatására idővel megszűnik, a sárga gyapjasszöv populációja a bekövetkező változások hatására néhány éven belül, de legkésőbb 10-15 év alatt összeomolhat.

Nagy t zlepke (*Lycaena dispar*) Európától Ázsiáig elterjedt faj, Nyugat-Európában csak szigetszerűen fordul elő. Hazánkban nedves rétek viszonylag gyakori faja. Hernyóinak fűtápnövényei a lórom fajok, pl. tavai lórom (*Rumex hydrolapathum*). Az üde él helyek kiszáradása, a gyomosodása él helyének megszűnéséhez vezet. A mérsékelt legeltetéssel, a gyomfajok visszaszorításával támogatható az él helyeinek fennmaradása.

Zemléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) esetében az egyedszám-változás irányának kimutatására a monitorozás folytatása szükséges. A faj jelen volt a területen, korábbi megfigyelési adatok ezt alátámasztják (Hegyessy 2003, 2010), de a 2016-os évben az él helyein történő talajcspadázással nem sikerült kimutatni. Az egyedszám-változás irányának kimutatására további monitoring vizsgálatok szükségesek.

A cserjés állományszegélyeket fenn kell tartani.

Vérfg hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) hernyói fejlődésük korai szakaszában az szívérf (*Sanguisorba officinalis*) magkezdeményeivel táplálkoznak, majd *Myrmica* hangyafajok fészkeiben a hangyalárvákat fogyasztják, s itt érik el testtömeg gyarapodásuk 99%-át (K. RÖSI ÉS MTSAI 2009). A faj fontosabb él helyei a vérfűves mocsárrétek és a kékperjés láprétek, de másutt is előfordul, ahol tápnövénye nagy számban van jelen. A faj fenntartásában fontos él helyének megóvása a *Myrmica* hangyafajokkal együtt, ezért a gyep területen kaszált és nem kaszált részeket kell kialakítani, hogy a vérfű szaporodását elősegítsük és a hangyafészkek megfelelő száma is megőrizhető legyen. Ugyanis a hangyaboglárka elszaporodása egy adott területen a *Myrmica* fajok drasztikus csökkenését is okozhatja (K. RÖSI ÉS MTSAI 2009).

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) és egyéb kételt fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete a fakitermelések, közelítési és faanyag-szállítási tevékenység során, de az él helyén közlekedő más járművek is veszélyeztetik az ideiglenes szaporodóhelyeken (keréknyomokban, feltáróutak mélyedéseiben fejlődő lárváit). Javasoljuk egyeztetni az igazgatósággal a szállítások időpontját és útvonalát, amennyiben az az unkáknak szaporodási időszakába esik.

A veszélyeztetett **farkas** (*Canis lupus*) esetében az állattartókkal és a vadgazdálkodóval történő folyamatos kapcsolattartás és együttműködés segítheti a faj folyamatos területen tartását.

A többi fenntartási tervben említett és fajleírásoknál részletezett szárazföldi közösségi jelentőségű állatfajok esetében az állományaik fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál elírások betartása elegendő az említett fajok megőrzéséhez.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A monitorozás célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásainak követése. Jelenleg ez Magyarországon és a piros kékgyőszisz fajokat érinti a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) A+E és B+E protokoll szerint.

A közösségi jelentőségű élőhelyek és a közösségi jelentőségű egyéb élőhelyek kiterjedésének monitorozása a területen központi protokoll szerint 6440 és a 6430 kódszámú élőhelyeken folyik. Javasoljuk a NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5 évente. Javasolt a további jelölt élőhelyek - 6240, 6410, 6510, 6520, 9130, 91E0*, 91M0 - egyéb élőhelyek 91G0*, 9180 állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre, gyepekre és vizes élőhelyekre vonatkozó módszertan.

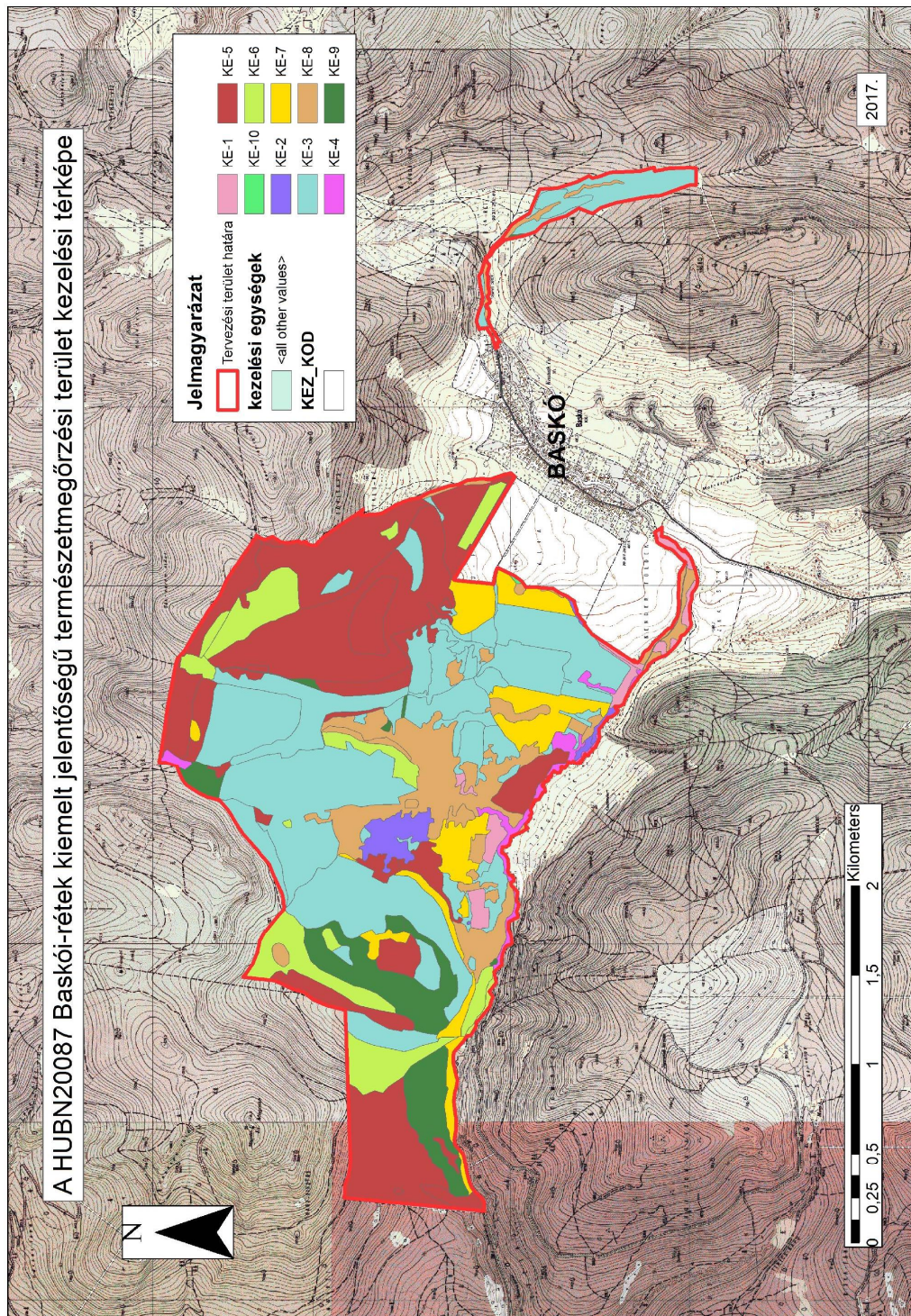
Jelen vizsgálatunk során a zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) előfordulását nem tudtuk igazolni a NATURA 2000 területen. A fajról korábbi adatok állnak rendelkezésre a területről, de mivel egy szűk mozgáskörzetéről van szó, az élőhelyén is nehéz kimutatni (HEGYESSY 2003, 2010). A NATURA 2000 területen az említett faj előfordulásának, illetve az állomány fluktuációjának a magyarázatára további, több mintavételi időszakot felölelő monitorozó vizsgálat elvégzése szükséges.

Szükséges a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), nagy tölgylepke (*Lycaena dispar*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) állományváltozásának nyomonkövetése is a legeltetés és a spontán cserjésedés miatt. Nappali lepkék NBmR monitorozó program keretén belül kerülnek felmérésre.

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) kifejlett egyedei és lárvái szórványosan fordultak elő a szaporodásra alkalmas tocsogókban, tócsákban. Monitorozását a NBmR protokoll szerint kell végezni.

3.2.5. Melléklet

1. kép: Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési térképe

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Baskói-rétek (HUBN20087) kiemelt jelentőség természetmegőrzési terület, 62,59 ha-os területe a Zempléni Tájvédelmi Körzet (ZTK) része. Ezen kívül a terület a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel (HUBN10007), különleges madárvédelmi terület része is.

Területére alapvetően a ZTK-val való érintettség miatt az 1/1984. (XII. 13.) OKTH rendelet alapján a 147/2007. (XII.27) KvVM rendelet, az 1996. évi LIII. törvény, a Natura 2000 területeken a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet és a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az irányadóak.

Az Országos Ökológiai Hálózat Magterület és a Tájképvédelmi Övezettel való érintettség miatt Magyarország és egyes kiemelt területei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény előírásait is figyelembe kell venni.

Tulajdonviszonyok tekintetében a magyar állam 55,8 %-ban tulajdonos, míg a 42 % magántulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával támogat.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakban Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belülről a kifizetés, az első sorban az erdő támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez az átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat is amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak és meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előreláthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

[http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3 %20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf](http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf)

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhet pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy elnyelvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánérdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdő részlet területén felmerülő költségek és jövedelem-kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdő területeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt elírások első sorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus elírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítók) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdő károk megelőzésére, illetve erdő szerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelői beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése:

KAP II. pillér:

Élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 6) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelői beruházások

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erd területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5- 8.1.1-16 Erd sítés támogatása
- 3) VP4-15.1.1-17 Erd -környezetvédelmi kifizetések
- 4) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 5) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai er források meg rzése
- 6) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai er források fejlesztése
- 7) VP5-8.3.1-17 Az erd gazdálkodási potenciálban okozott erd károk megelőzése
- 8) VP5-8.4.1.-16 Az erd gazdálkodási potenciálban okozott erd károk helyreállítása
- 9) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 10) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 11) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

Egyéb releváns támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttm ködései

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási intézkedésre (részletes el vizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti szempontok/intézkedések állami szektorra való kiterjesztését is, illetve hogy az állami szektor továbbra is pályázhasson a VP támogatásokra.

3.3.2. Pályázatok

Jelenleg a területre vonatkozóan futó, vagy tervezett pályázatról nincs tudomásunk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Alkalmazott kommunikációs eszköz	Szám	Id pont
Honlapon történ megjelenés	3	2017. február, május
Nyomtatott leporelló	1	2017. május
Falu- és gazdafórum	1	2017. június 6.
Önkormányzati közzététel	2	2017. május-június

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A NATURA 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói

Helyi érintettség környezetvédelmi társadalmi szervezetek

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Zempléni Településszövetség
Zempléni Szolgáltató Kht.
MME Zempléni Helyi Csoport

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy más ködési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok

Baskó Községi Önkormányzat
Fony Községi Önkormányzat
Arka Községi Önkormányzat
Boldogkőváralja Községi Önkormányzat
Mogyoróska Községi Önkormányzata

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi F osztály, Erdészeti Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) ó erdeszet.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Agrárügyi F osztály, Földművelésügyi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) ó foldmuvelesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi F osztály (3530 Miskolc, Mindszent tér 4.) ó kornyezet.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési és Fogyasztóvédelmi F osztály (3527 Miskolc, József Attila út 20.) ó kozlekedes.fo.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály (3530 Miskolc, Rákóczi út 11.) ó epitesugy.miskolc@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Élelmiszerbiztonsági, Növény- és Talajvédelmi F osztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) - novenyvedelem@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Kormány megbízotti Kabinet- Állami F építész (3530 Miskolc Csizmadia köz 1. ó allami.foepitesz@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Hatósági F osztály, Bányászati Osztály (3527 Miskolc Soltész-Nagy-Kálmán út 5.) ó szocs.peter@borsod.gov.hu

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Szerencsi Járási Hivatal Földhivatali Osztály (3900 Szerencs, Kossuth tér 8.) - foldhivatal.szerencs@borsod.gov.hu

Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság ((1015 Budapest Ostrom u. 23-25) - info@nmhh.hu.

B.-A.-Z. Megyei Rendőr-felügyelőség (3501 Miskolc, Zsolcai kapu 32.) - borsodmrfk@borsod.police.hu

Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (3530 Miskolc, Vörösmarty u. 77.) - envvizig@envvizig.hu

B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (3525 Miskolc, Dózsa György u. 15.) - borsod.titkarsag@katved.gov.hu

Egyéb területhasználók

ÉMÁSZ Hálózati Kft.
 Baskó és Környéke EBt
 magán erd gazdálkodók
 Északerd Erd gazdasági Zrt.
 Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság
 Vadásztársaságok

Falugazdászok

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezel szervekkel

Az el zetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2016 szeptemberében a BAZ Megyei Kormányhivatal Földm velésügyi Osztályától betekintésre kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat.

2016 októberében a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság Nyilvántartási és térképezési Osztályától megvásároltuk a területre vonatkozó összesített erd tervi adatokat.

2017. június 6-án egyeztettünk az érintett hatóságokkal és az érintett gazdálkodókkal, lakossági fórum és levélben történt megkeresésben. Megtörténtek az önkormányzati kifüggesztések is. A vélemények azon részeit, melyek összeegyeztethet k voltak a Natura 2000 kijelölés céljaival beépítettük a tervbe.

Észrevételt tette	Észrevétel	Észrevétel kezelése
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Földhivatali Osztály 3525 Miskolc Vologda út 4.	Földvédelmi szempontból kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH Környezetvédelmi és Természetvédelmi F osztály 3530 Miskolc, Mindszent tér 4.	A tervben foglaltakkal egyetért, annak elfogadását támogatja. Kéri egyes hivatalok neveinek javítását.	A javításokat megtették.
B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH Élelmiszerlánc-biztonsági Növény és Talajvédelmi F osztály 3526 Miskolc Blaskovics út 24.	Talajvédelmi szempontból kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
EMVIZIG 3530Miskolc Vörösmarty utca 77.	Az ÉMVIZIG vagyonkezelésében lév terület a Tekerés-patak egy része Baskó 025/1 hrsz. Kéri figyelembe venni a patak tekintetében az 1995. évi LVII törvényben, a 223/2014 (IX.4), 120/1999 (VIII.6), 83/2014 (III.14) Korm. rendeletekben el írtakat.	A szükséges jogszabályokat beépítettük.
Nemzeti Média és Hírközlési hatóság 3529 Miskolc Csabai kapu 17.	Mivel a terv nem tartalmaz hírközlési szakági anyagot, kifogást nem emelt.	Nem szükséges beépítés.
B-A-Z Megyei	Engedélyezett szilárdásvány-kutatás, el kutatás	Nem szükséges

<p>Kormányhivatal Hatósági F osztály Bányászati Osztály 3527 Miskolc, Soltész Nagy Kálmán u. 5.</p>	<p>stb. valamint felszínmozgás-veszélyes hely nincs a területen.</p>	<p>beépítés.</p>
<p>B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci JH, Agrárügyi F osztály, Erdészeti Osztály</p> <p>3526 Miskolc Blaskovics út 24.</p>	<p>Kérte az erd gazdálkodók és a körzeti erd tervek érvényességének javítását. A terv véleménye szerint felülvizsgálatra szorul, mivel a 275/2004. (X.8) Korm. rendelet szerint nem tartalmazhat kötelezően betartandó előírásokat.</p>	<p>A kért javításokat elvégeztük. A többi észrevétellel kapcsolatban nem építettünk be, mivel a terv már tartalmazza azt a hivatkozást, hogy csak iránymutatást és javaslatot fogalmaz meg! Az új útmutató pedig átfogalmazta a javaslatokat.</p>

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN20087 Baskói-rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20087 Baskói-rétek Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július 24.